

INNEHÅLL

FÖRORD

ÅR 1820

MILITÄRLIV

FÖRE ANDERS
OCH ELLIKA

ÅR 1870

ÅR 1920

DE FÖLJANDE
TJUGO ÅREN

FÖRORD

O mnes viae Romam ducunt - *Alla vägar bär till Rom* - heter det i ett klassiskt talesätt. Alla vägar bär inte till Barrud - men det finns några alternativ att närma sig Barrud. Bland dessa är *Favoritvägen* i en klass för sig. Den går via Töreboda, Slätte, Bålerud, Korsvägen, Pjungserud, Åsebol och Smedsbo.

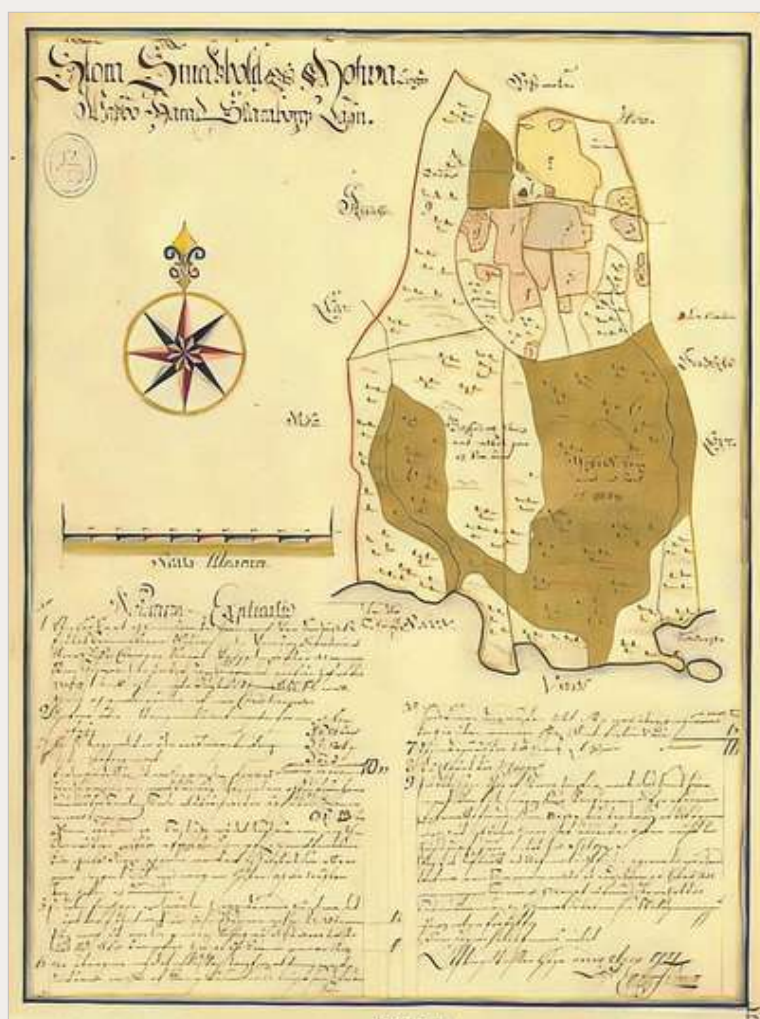
De första två milen (drygt) är Favoritvägen asfalterad. Därefter är det grusväg med mötesplatser. Grusvägen inbjuder inte till fortkörning. Tvärtom masar man sig fram genom Kanalbolagets skog och fortsätter i den takten de sista kilometerna mellan Åsebol och Barrud.

I Lindhult (Älgårås gamla socken) samt Åsebol och Smedsbo (Hova gamla socken) har det bott släktingar och kanske bor det nu för tiden avlägsna släktingar i Lindhult. Det bor förvisso mindre avlägsna, men tämligen okända, släktingar i det föredömligt välskötta Lilla Smedsbo.

Farmors far, Carl Gustafsson, växte upp i Lindhult, innan han kom till Borgan i Finnerödja socken som dräng på 1860- talet, friade till en dotter (Lovisa) i Borgan, fick ja och blev hemmansägare där. Mormors mor, Charlotta Olofsdotter, bodde i Åsebol, innan hon kom till Lilla Smedsbo och blev maka till Frans Andersson. Mormors farmors far (MM FM F) och mormors farmors mor (MM FM M) – Anders Granat och Ellika Olofsdotter - bodde i Stora Smedsbo för tvåhundra år sedan.

I den här berättelsen ska Stora Smedsbo vara i fokus. Jag ska titta in där år 1820, 1870 och 1920 och se vilka som bodde på hemmanet och försöka ana hur de hade det.

/ Alf

Avmätning år 1727.

Nötarum Explicatio

1. Högstens Enghet af Gårdsbotten till Hösten, med Rens Smedsbolst 6. Enghet
 2. Högstens Enghet af Gårdsbotten till Hösten, med Rens Smedsbolst 6. Enghet
 3. Högstens Enghet af Gårdsbotten till Hösten, med Rens Smedsbolst 6. Enghet
 4. Högstens Enghet af Gårdsbotten till Hösten, med Rens Smedsbolst 6. Enghet
 5. Högstens Enghet af Gårdsbotten till Hösten, med Rens Smedsbolst 6. Enghet

Summa in alles 10 10

Text till avmätningsskarta från 1727, då Stora Smedsbol blev trumslagareboställe, med drygt tio tunnland jord. Avståndet till Örebro och Mariestad angavs även.

ÅR 1820

Anders Granat var trumslagare vid Norra Vadsbo kompani av Skaraborgs regemente och Stora Smedsbol var *Hova sockens Högshult* sedan 1727 (eller tidigare). Trumslagare Olof Larsson Moberg i Högshult. Finnerödja socken, var Anders Granats kompanjon i vått och torrt. De gjorde sällskap till Axevalla Hed, när det var övning och de gjorde sällskap på flera fälttåg, bland annat i Norra Tyskland på 1810- talet. Då var kronprins Bernadotte deras överbefälhavare och Napoleon Bonaparte deras motståndare.

Namn	Född år	Ställe / Socken	Notering
Anders Eriksson Granat	1763	Högshult F:a	Trumslagare
Ellika Olofsdotter	1770	Smedsbol	Maka
Stina	1793	Smedsbol	Dotter *)
Erik	1795	Smedsbol	Son **)
Maria	1796	Smedsbol	Dotter
Olof	1797	Smedsbol	Son
Maria	1798	Smedsbol	Dotter
Katarina	1801	Smedsbol	Dotter
Andreas	1802	Smedsbol	Son
Ingrid	1804	Smedsbol	Dotter
Johannes	1806	Smedsbol	Son
Lena Kajsa	1808	Smedsbol	Dotter
Lovisa	1811	Smedsbol	Dotter
Eric Granat	1738	Hova	Anders far

*) Hon flyttade till Lilla Smedsbol år 1816 **) Han blev trumslagare, som sin far

Anmärkning:

Om någon tycker att, till exempel, Bernt Gunnarsson är en taktfull person, kan det möjligen tillskrivas det faktum att såväl hans mormors morfar som morfars mormors far var trumslagare. ☺ .

Sinnebild av Olof Moberg i Högshult och Anders Granat i Smedsbol.

MILITÄRLIV

Här följer ett par klipp som handlar om Olof Moberg (Fakta från Militärarkivet av Bert Moberg i Sorunda) men det kan gälla även Anders Granat, eftersom de ofta hade samma kommenderingar.

Några noteringar om Olof Mobergs militära karriär

Han kommenderades till tjänst på fästningarna Carlsten, Landskrona och Varberg under 80- talet och han deltog i slaget vid Kvistrum (i Bohuslän) 1788. Denna drabbning har förminskats till en "skärmytsling" i historieböckerna. Bakgrunden var att Gustaf III krigade mot Ryssland och ryssarnas dåvarande vänner, Danmark/ Norge, passade på att skicka ner trupper genom Bohuslän, med Göteborg som mål. Efter diverse felbeslut av de svenske, segrade den avsevärt större invasionsstyrkan. Endast fem svenskar och lika många från motståndarsidan fick sätta livet till i själva striderna. Alla svenskar blev formellt förklarade som krigsfångar, men efter löfte om att aldrig mera gå i krig mot Ryssland och Danmark/ Norge, fick svenskarna återvända till sina hemorter. De dansk/ norska trupperna tågade vidare mot Göteborg, men så grep England in och medlade och inkräktarna marscherade hemåt genom Bohuslän. Så dags var det höst och det regnade kraftigt. Danskarna och norrmännen frös och svalt och for illa. De fick livnära sig på lingon, står det i böckerna. Mer än tusen man dog av hunger och svält. Slutsatsen blir att det där rätt så obetydliga kriget, som kallats Tyttebärskriget i Norge och Teaterkriget i Sverige, inte var så lyckat för någon av parterna.

1789 begav sig Norra Vadsbo kompani till Finland. Efter händelserna vid Kvistrum var alla högre befäl nu ersatta av nya, men korpralerna, manskapet och trumslagarna fick förnyat förtroende. Olof och hans kamrater fick åka hem vid tiden för Viborgska gatloppet (1790). Därefter blev det en lång period av fredliga övningar på hemmaplan.

<http://mossebobladet.se/a.eric%20o%20lof%20i%20mobacken.pdf>

I DEN STORA VÄRLDEN HÄNDE

Den 3 mars slöts ett förbund: Sverige lovade att ställa upp med trupper mot Napoleon och England lovade att bistå Sverige med erövringen av Norge. Ön Guadeloupe, i Västindien, blev svenskt territorium ett år framåt.

Den 24 mars inleddes Sveriges andra krig mot Napoleon. I maj månad tog kronprins Karl Johan befälet över svenskarna. Den 19 oktober stod det så kallade folkslaget i Leipzig, där svenskarna deltog, men bara marginellt. Det blev Napoleons dittills största nederlag.

I Sverige dömdes Lars Molin (Lasse- Maja) till livstids fängelse.

<http://mossebobladet.se/a.maria%20moberg.pdf>

Civila, dåtida trummissar. Och strängaspelare.

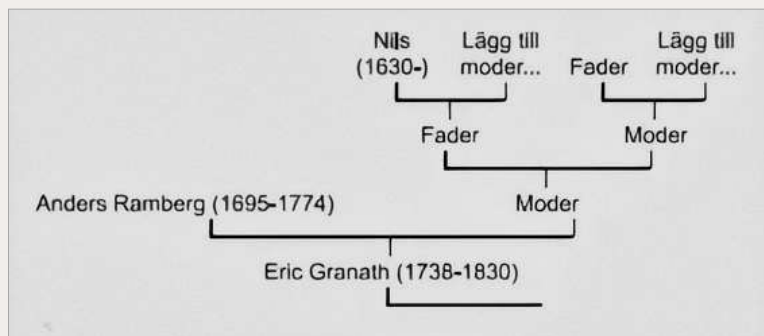
FÖRE ANDERS OCH ELLIKA

Smedsbol – både Stora och Lilla – är hemman, där vår familjs företrädare under tre sekler, (kanske fyra), levt sina liv. Bland Anders Granats och Ellika Olofsdotters elva barn (sidan 5) var dottern Stina äldst (född 1793). Stina är MM FM (mormors farmor) och hennes föräldrar är följdriktigt MM FM F och MM FM M.

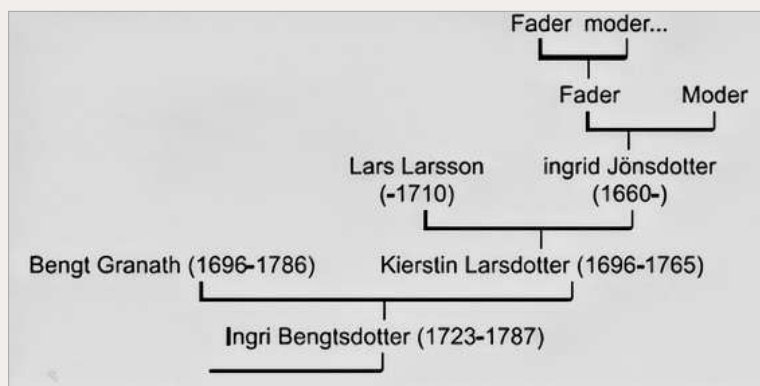
Anmärkning:

Namnet Granat stavades från början utan h på slutet. Här kan båda varianterna förekomma.

Lite mera släkthistoria. Det här trädet har bara några enstaka grenar men det visar väl någonting. Det är sammanställt av Björn Granath – sonsonson till pastor Emil Granth i Falun. Emil är mormors kusin som delvis växte upp i Lilla Smedsbo. En kort film, där Emil Granath presenteras: <https://youtu.be/DGFIZh6-Naw> .

Anders Granats föregångare på svärdsidan.

Anders Grants företrädare på spinnsidan.

Läsexempel (övre bilden): Bernt (och hans syskons) MM FM FF F heter Anders Ramberg och han är född år 1695. Dito (undre bilden): MM FM MM MM heter Kerstin Larsdotter, född år 1696 – och det var året innan slottet Tre Kronor i Stockholm totalförstördes i en eldsvåda.

Det ståtliga slottet Tre Kronor (före branden). 😊

ÅR 1870

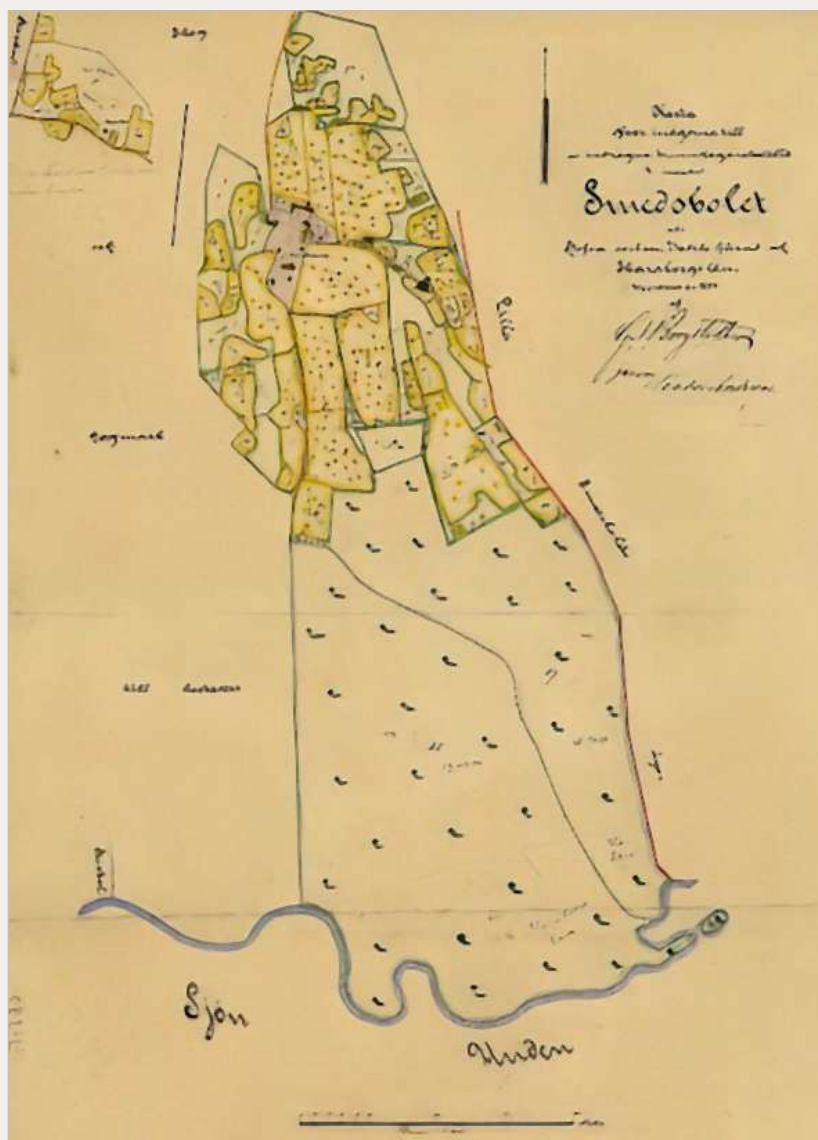
Så gick det femtio år och vi ska se vilka som bodde i Stora Smedsbo vid den tid då morfar (för att nämna någon) var tre år ung och (för att nämna en till) farfar var ett år. Diskriminerar jag kvinnorna? Nej - men varken mormor eller farmor var födda ännu (för att nämna två ofödda). Jag bör kanske tillägga att varken morfar eller farfar någonsin bodde i Stora Smedsbo. Men mormor kunde se Stora Smedsbo med egna ögon, från Lilla Smedsbo. Fast inte förrän 1876. Farmor växte upp i Borgan och där såg man bara Borgan.

Namn	Född år	Ställe / Socken	Notering
Erik Granat	1795	Smedsbo	Rustmästare *)
Greta Eliasdatter	1800	Lyrestad	Maka
Emma	1833	Smedsbo	Dotter
Augusta	1835	Smedsbo	Dotter. Hon avled 1840
Gustav	1837	Smedsbo	Son. Arrendator 1/16
Katarina Lovisa	1840	Smedsbo	Dotter. Hon avled 1841
Andreas Granat	1802	Smedsbo	Arrendator 1/16
Lotta Andersdatter	1815	Älgårås	Maka
Gustaf	1842	Smedsbo	Son
Anders Peter	1845	Smedsbo	Son
Johannes	1847	Smedsbo	Son
Stina Lovisa	1849	Smedsbo	Dotter
Augusta	1853	Smedsbo	Dotter
Victor	1860	Smedsbo	Son

*) Han var Trumslagare (som sin far) i början av karriären – blev senare Rustmästare vid Kavalleriet.

Häradsekonomisk karta från omkring år 1880.

Karta från år 1894. Är det bara jag som ser en dam i helfigur, med långkjol
Och fötterna i sjön Unden?

Damens överdel (samma karta).

ÅR 1920

Tiden gick ytterligare femtio år och det glada tjugotalet var på ingång. Hur glatt det var i Stora Smedsbo kan man väl bara gissa. Vi får se om det går att ana genom att redovisa folket i följande tabell.

Namn	Född år	Ställe / Socken	Notering
Karl Ludvig Johansson	1874	Hova	Hemmansägare (halva)
Maria Gustafsdotter	1874	Hova	Maka
Gerda Dagny Emilia	1900	Hova	Dotter
Karl Georg Valentin	1912	Hova	Son
Emil Johansson	1859	Hova	Hemmansägare (halva)
Augusta Vilhelmina Olofsdotter	1864	Hova	Maka
Agda Cornelia	1891	Hova	Dotter
Lydia Vilhelmina	1895	Hova	Dotter

Två familjer samsades i samma bostadshus, i samma uthus och de brukade den gemensamma jorden, 1/8 mantal Stora Smedsbo.

Anmärkning:

Halva hemmanet Stora Smedsbo blev till salu någon gång i början av 1930- talet. Birgit och Gunnar (tänligen nygifta) blev tillfrågade, om de var intresserade av att köpa den delen. Jag vet inte hur allvarligt de tog erbjudandet. De valde dock bort det alternativet och satsade på Vallsjöbo och Mossebo.

Här ska jag försöka reda ut var de två familjerna Johansson kom ifrån. Fanns det släktskap med företrädarna i Stora Smedsbo? Vi får se.

Häradsekonomisk karta från omkring 1880.

Emil och Karl Ludvig Johansson var bröder och de växte upp i Åsen, mellan Åsebo och Smedsbo.

Fadern, Johannes Adamsson, föddes i Lilla Smedsbo år 1833. Hans föräldrar: Adam Larsson och Cajsa Andersdotter. Modern, Christina Johansdotter, föddes i Stora Smedsbo år 1830. Hennes föräldrar: Johannes Pehrsson och Maria Andersdotter. Johannes P. brukade en fjärdedel av hemmanet Stora Smedsbo runt år 1830.

Åsen:

Bäckst. Johannes Adamsson	33	$\frac{9}{10}$	Hofva	
H ^{fr} Kristina Johansson	30	$\frac{6}{12}$	Jhm	
S. Emil Johansson	59	$\frac{30}{8}$	Jhm	
S. Johan Alfred	65	$\frac{12}{7}$	Jhm	
S. Karl Ludvig	74	$\frac{15}{2}$	Jhm	
S. Emil Johansson	59	$\frac{30}{8}$	Jhm	90
H ^{fr} August Vilhelmina Olofsdotter	64	$\frac{1}{11}$	Jhm	$\frac{7}{6}$
D. Agda Eknelia	91	$\frac{2}{11}$	Jhm	

När sonen Emil föddes (1859) bodde Johannes och Christina i Stora Pjungserud, i Älgårås socken. Som vi ser var det rätt stor ålderskillnad mellan de tre bröderna. Johan Alfred flyttade till Västermo socken i Västmanland år 1888.

Emil Johansson (31) gifte sig med Augusta Vilhelmina (Mina) Olofsdotter (25) från Åsebol år 1890 och deras dotter Agda Cornelia (som av någon anledning kallas *Eknelia* i Församlingsboken) föddes året efter.

Karl Ludvig Johansson gifte sig med Maria Gustafsdotter år 1904.

Fotot. En klassiker. Vi ser Agda Johansson, Per Adolf Carlsson från Barrud, Nils Petersson (Lydias make), en sommarflicka från Stockholm, (troligen) snickaren Johan Andersson i Hult, Emil Johansson och Augusta Vilhelmina (Mina) samt infälld, dottern Lydia.

Det fanns inte någon släktskap mellan de gamla Granterna i Stora Smedsbo och bröderna Johanssons familjer.

DE FÖLJANDE TJUGO ÅREN

Det finns data att hämta från kyrkböckerna fram till år 1943. Därefter vet man bara ytligt vad som hände på ett ställe som Stora Smedsbo. Augusta Vilhelmina Olofsdotter var mormors moster, så det förekom umgänge mellan familjerna i Lilla och Stora Smedsbo, som fortsatte under fyrtioalet och framåt mellan Barrud, Vallsjöbo och Gårdsjö.

Agda Johansson (21) flyttade till Stockholm (Eleonora) år 1912 och återvände till Smedsbo 1914. Hon begav sig åter till Stockholm 1919 och återvände 1921.

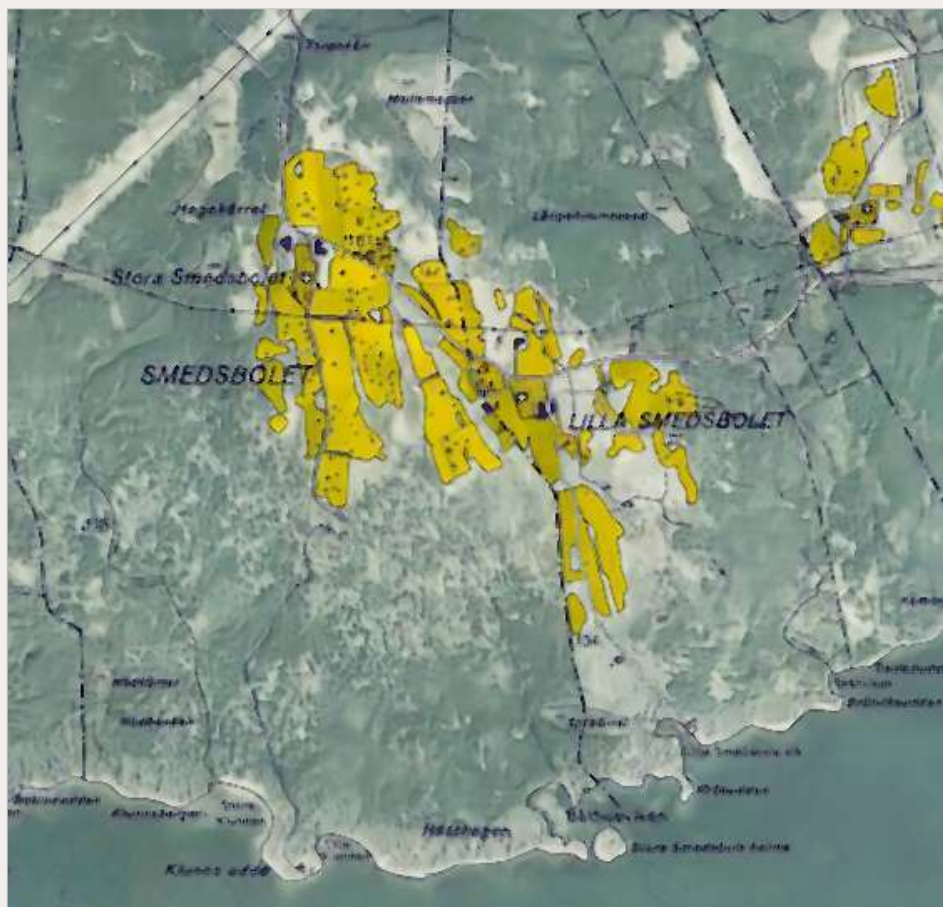
Lydia Johansson (20) flyttade till Örebro år 1915 och återvände till Smedsbo på våren 1917 och drog iväg till Stockholm samma höst. Hon återkom 1919. År 1923 gifte hon sig med Nils Vilmer Pettersson. De bodde något år i Slottsbo (Finnerödja socken och flyttade därefter till järnvägssamhället Gårdsjö. De fick sonen Ingemar Nils Emil 1926 och Inger Maria Vilhelmina 1930,

Maria Gustafsdotter (53) – Karl Ludvig Johanssons maka – avled år 1927.

Augusta Vilhelmina Olofsdotter (74) avled år 1939.

Emil Johansson (81) avled år 1941.

Alla andra avled också, förr eller senare, Men Stora Smedsbo består, vilket man ser vid resorna till och från Barrud som nästan alltid går den vägen, vilket jag skrev redan i förordet.

Smedsbo i centrum (Ekonomisk karta från 1960).

Ännu en klassiker: skolan vid Gårdsjö Kvarn.

Det kan vara någon från Smedsbo på den där bilden (vykortet).

Författarinnan Birgitta Stenberg bodde mitt emellan Stora och Lilla Smedsbo till år 2014 (i huset som byggdes på sidan elva).

Nästa projekt: Åsebo 1820, 1870 och 1920.

Mariestad 17 juli 2021 / Alf